

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quid est Homo. Cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

Job. 30.
19.

gitali, pertinaciter inducunt? Eandem vocem in-
culca: Sum lutum, & cœnum foetidum: fœtor verò
fœtorem diligit, & ab omni puritate & mundicia
mentis abhorret. Sic Iob omnem admirationem
ex suis miseriis exortam excluderat. Comparatus
sum, inquit, luto, & assimilatus sum fauilla, &
cineri.] Quid mirum, inquam, si tantis consumar
doloribus, si tantis morbis conficiar, si tam despe-
ratis tristitiis & afflictionibus conterar, cum sim lu-
tum fœculentum, cum sim fauilla leuissima, & ci-
nis adustus, cui deest facultas, vt alicui malo resi-
stat? Lutum fit ex puluere & aqua, vtroque man-
nente: fauilla & cinis, ex ligno & igne, vtroque
deficiente. Sum ergo lutum, in quo propensio ad
terram regnat, & aqueus prauæ concupiscentiæ
humor exundat. Sum fauilla & cinis, à quo si
mea naturæ relinquitur, omnis fructus bonorum
operum abfuit, & omnis spiritalis calor, & retum
cœlestium desiderium amorque defecit. Bene pro-
fectò sanctus Ephraem meam conditionem descri-
psit, dicens: Quid est homo? Nihil. Quid homo?
Cinis, ac puluis. Quid homo? Somnium. Quid
homo? Vmbra.] Est quippe homo nihil, quia ex ni-
hilo sumptus est. Est vermis, quia ex putredine fa-
ctus est. Est cinis, quia facillimè dispergitur. Est pul-
uis, quia in luenim commutatur. Est somnium, quia
non subsistit, sed citò euanescit. Est vmbra, quia in
momento pertransit. Sed satis sit nunc dixisse quid
homo fuerit, quia fuit stercus, & lutum, & nihil:
iam verò quid sit, explicare pergamus.

Ephraem.
serm. in
eos, qui
in Chri-
sto dor-
muerunt.
1049. 3.

De...
Tom. II

Quid est Homo.

CAPVT VI.

SOLENT aliqui in terrena republica
ex initiis exiguis ad magnas dignitates
prouehi, & ob virtutis meritum, aut
ob res præclare gestas, celebre nomen,
gloriosam famam, & ingentes diui-
tias comparate. Inquiramus ergo num homini ita
contigerit, vt ex stercore, & luto, & nihilo factus,
aliquam nobilissimam naturam, & ab omni mi-
seria & labe alienam sortitus sit? Et quidem sanctus
Dauid, satis euidenter ostendit, hominem
esse conditione vilissimum, adeo vt contemplan-
s eum à Domino dilectum, in admirationem rapi-
piatur. Alloquens ille Dominum, sic ait: Quid
est homo, quòd memor es eius, aut filius homi-
nis, quoniam visitas eum? Mira res, & ma-
gnam excitans stuporem, quòd tu Deus supremus
omnium rerum gubernator, & Dominus, memor-
sis hominis scelestissimi peccatoris, eumque ad te
trahas; & quòd non obliuiscaris iusti, etiam si
sanctus sit, & perfectus; immo innumeris & præ-
tiosis eum beneficiis multiplices. Quoniam tam
hic quàm ille, sic sunt exigui & viles natura &
conditione sua; & hic, comparatione tui, tam
meritis suis paruus, & ille tam omnibus donis in-
dignus; vt mirum sit valde, si in eos velis eximia
beneficia conferre, & tantæ vilitatis recordari. Iu-
sta est, & digna sapientis hæc Dauidis admiratio:
qui enim vilitatem hominis ex vna parte, & ex
alia immensam Dei maiestatem & gloriam attentè
fuerit contemplatus, non poterit non horrore
perfundi, cum videat hanc maiestatem de tanta
exiguitate sollicitam, & hanc exiguitatem diuinæ
maiestatis beneficio ad tanta bona sublimatam.

Psalm. 8. 5.

A Quanta eniam sit exiguitas, & vilitas hominis, non
multis verbis. Seneca in hunc fere modum ex-
pressit: Quid est homo? Quodlibet quassum vas,
& quodlibet fragile iactatu; non tempestate mag-
na, vt dissipetis, est opus. Vbicumque arietan-
tis, solueris. Quid est homo? Imbecillum cor-
pus; & fragile, nudum, suapte natura inerme,
alienæ opis indigens, ad omnem fortunæ contu-
meliam proiectum: cum bene lacertos exercuit,
cuiuslibet feræ pabulum, cuiuslibet victima, ex
infirmis fluidisque contextum, & lineamentis ex-
terioribus nitidum, frigoris, ætus, & laboris im-
pariens, ipso rursus situ & otio iturum in tabem,
alimenta metuens sua, quorum modum inopia
rumpit. Anxiæ sollicitæque tutelæ, precarij spiritus,
& malè inhaerentis, qua parum repentinum audiet,
ex improuiso sonus auribus grauis excurit. Soli
semper sibi nutrimentum vitiosum, & inutile. Mi-
ramur in hoc mortem vnus, qua singulis opusest.
Namquid enim, vt concidat, res magni momenti
est? Odor ille, saporque, & lassitudo, & vigilia,
& humor, & cibus, & sine quibus viuere non po-
test, mortifera sunt. Quocumque se mouet, infirmi-
tatis suæ statim conscium, non omne cœlum ferens,
aquarum nouitatibus, flatuque non familiaris au-
ræ, & tenuissimis caulis, atque offensionibus mor-
bidum, putre, cassum, à fetu vitam aufpicatum.
Cæterum quantos tumultus hoc tam contemptum
animal mouet: in quantas cogitationes oblitum
conditionis suæ venit? Hæc ille. Ad quantam
verò homo dignitatem subleuetur, postea dice-
mus, & interim ille perspiciet, qui intellexerit, ho-
minem ad Dei vnionem destinatum, ad possessio-
nem cœlestium bonorum creatum, & ad intimam
cum Deo familiaritatem admissum. Sed nunc relin-
quantur hæc sublimia hominis, quæ sanè non mi-
nus quàm abiecta & humilia ipsum humiliant, &
ad hæc crassiora, quæ apertiori modo ad humilita-
tem conferunt, nostra se conuertat oratio. Vt ergo
misericordia hominis sit nobis vtrumque perspecta, illud
in primis aduertamus, hominem ex corpore & spi-
ritu, ex carne & anima esse compositum, & ex na-
tura visibili, quæ belluis communis est, atque ex
natura inuisibili cœlestibus spiritibus proxima co-
agmentatum. In vtraque verò natura quàm pluri-
mis est miseriis necessitatibusque subiectus, quarum
aliquas necesse erit explicare.

D

Homo igitur secundum inferiorem partem sui
caro est, quem Dominus Deus ex puluere procrea-
uit. Nonne, inquit sanctus Iob, sicut lac multisti
me, & sicut caseum me coagulasti? Pelle, & carni-
bus vestisti me; ossibus & neruis compegisti me.]
Acceptit Deus puluerem, & aqua subegit, ac mul-
sit, vel tractabilem & fluidum fecit. Deinde ad
modum casei lutum illud ex puluere & aqua con-
cretum pressit, & quasi coagulauit, & forma hu-
mana vestiuit. Ac tandem illud in pellem, carnem
humanam neruósque conuertit. Non simpliciter
terram accepit, ait Chrysostomus, sed puluerem,
& tenuissimum, vt quis dixerit, de terra. Et hunc
puluerem terræ suo præcepto in corporis naturam
vertit. Nam sicut substantiam terræ, cum non esset,
produxit: ita & nunc, cum vellet, puluerem terræ
in corpus vertit. Hic exclamare iuuat pulchrum il-
lud Beati Dauid dictum: Quis loquetur poten-
tias Domini, & auditas faciet laudes eius? Quia
de puluere tale animal produxit, & tanto honore
venustauit, tantisque beneficiis statim ab initio pro-
sequutus est, monstrans per omnia suam misericor-
diam? Similis autem est huic primæ formationi ex

Seneca.
lib. de co-
solar. ad
Maritiam

Iob. 10.
10.

Chryst.
hom. 13.
in Genes.

Psalm.
105.

luto

Aug. lib. 83. 79. 7. 50. 70. 4.

Plin. lib. 7. c. 14.

Innoc. lib. 1. de conceptu. munit. c. 5.

luto facta, cuiusque corporis humani formatio. Semen enim femininum quasi lac subigitur, & semen virile, quoad aliquam saltem partem, vicem gerens coaguli, naturalis virtute cum aliqua materia densatur, & in catnem, pellem, ossaque convertitur. De hac formatione sic scribit Augustinus. Dicitur conceptio humani corporis sic procedere, & perfici, ut primis sex diebus quasi lactis habeat similitudinem; sequentibus novem diebus conuertatur in sanguinem; deinde duodecim diebus solidetur: reliquis decem & octo diebus formetur, usque ad perfecta lineamenta omnium membrorum; & hinc reliquo tempore usque ad tempus partus magnitudine augetur.] Jam autem homo nuper conceptus in ipso matris utero incipit, miseris incomparabiles experiri. Concipitur in olido carcere; generatur in terro & caliginoso ergastulo, nempe in ventre matris, in eoque novem mensibus clausus & compeditus tenetur. Membrana illa, quibus obvoluitur, quæ secundæ, vel secundinæ dicuntur, quod nascentem infantem sequantur, illi pro cippo sunt: pro compedibus verò ipsa dispositio naturæ, nam ad modum glomiculi, siue orbiculi, in utero manet ac pro catenis ipsa imbecillitas infantilis, quæ eum moveri vix sinit. Illud ergastulum numquam radiû vel minimum lucis vidit, numquã vocẽ consolatoris audiit, nec aliquod leuamẽ ad ferẽdas illas angustias accepit, sed semper in perpetua caligine & horrore permansit. Offeritur mifero infanti in illo carcere alimentũ, ut viuat; sed quod alimentum? Quam immũdum, quam olidum, quam ab omni sapore alienũ? Huiusmodi alimentum est sanguis mẽstruus feminae, quẽ supra ex Innocentio descripsimus, & hĩc iterum ad confusionem nostram eadem ex Plinio reperimus. Sed nihil facillẽ reperitur, inquit, mulierum profluvio magis monstrificum; arefcunt superuentu multa, sterilefcunt tactæ fruges, moriuntur insita, exuruntur hortorum germina, & fructus arborum, quibus infedẽre, decidunt. Speculorum fulgor ipso aspectu hebetatur, acies ferri præstringitur, eborisq; nitor: aluci apum emoriuntur; as etiam atque ferrum rubigo protinus corripit, odorq; diuis aëra. Et in rabiẽ aguntur gustato eo canes, atque insanabili veneno mortus infigitur.] Hoc cibo reges & principes in utero matris aluntur, & quibus tanta & tam exquisita pretiosorum ciborum copia non sufficit, hac peste à morte seruantur. Ibi omnes parui & magni; nobiles & ignobiles, angustia constingimur, turgiduli illius sordidi paruitate coarctamur, in numeris periculis, ac vitæ discrimini bus cingimur, & si viuentes, at saepe signis infelicitatis nostræ notati in lucem prodimus. Quidam enim (ut ait Innocentius) tam deformes & prodigiosi nascuntur, ut non homines, sed abominatones potius videantur, quibus fortẽ meliũs fuisset prouisum, si numquam prodiiissent ad visum: quoniam ut monstra monstrantur, & ostenduntur ostentui: plerique verò diminuti membris, & sensibus corrupti nascuntur, amicorum tristitia, parentum infamia, verecundia propinquorum. Quid hoc particulariter dixerim de quibusdam, cum generaliter omnes sine scientia, sine verbo, sine virtute nascantur? Flebiles, debiles, imbecilles, parum à brutis distantes, immo multo minus in multis habentes. Nam ut illa orta sunt, statim gradiuntur; nos autem non solum erecti pedibus non incedimus, verum etiam curuatis manibus non reptamus.

Sed adhuc miseria calamitatẽque natiuitatis nostræ sunt minutius indaganda. Tunc enim non sine iniuria matrum nostrarum, quas timore concutimus, dolore ingenti cruciamus, & corporis fractione di-

A] scerpimus. De vipera à quibusdam memoriæ prodium est à foetu suo in ipso partu petrumpi, & ob vitam nequissimis filius datam ab eisdem morte puniri. Alij id negant, & fallum putant, quod à vipera catulos recens natos ore expulsi deprehenderint. At si illud verum est, nos matribus nostris paulo minus nocui sumus, qui eas, si non interficimus, saltem periculo mortis exponimus. Si verò hoc postremum à veritate non deuiat, nocentiores inuenimur, quia matres inmensis doloribus perurgemus. Femina peccatum dolore partus mulctatur est: cui dixit Dominus: In dolore paries filios:] quæ lex tam exacte seruat, ut omnes (vna Virgine excepta, quia virgo concepit, & peperit) cum magno dolore partiant, & multæ earum præ doloris magnitudine pereant. Rachel ob difficultatem partus periclitari cepit, & in ipsa effusione factus vitam finivit. Vxor Phinees in ipso partu vitam cum morte commutauit. Et quotidie mortes feminarum videmus, quæ simul vitam peragunt, & infantes effundunt. Nec mirum, quia non est dolor sicut parturientis, cui voluptas in conceptione data, non sine sensu multiplicati doloris auferitur. Nos autem in tanta calamitate nati, & tantis doloribus circumsepti, quid mirum si à ploratu & lacrymis vitam inchoemus, & ad quantas miseras nati sumus, statim, ipsa natura docente, fateamur? Hoc autem esse primum opus infantis ex utero matris in hanc lucem egressi, asserit aperte liber Sapientia, aut potentissimus rex Salomon, qui introducit

*Vagis infans inter artia
Conditus præsepia.*

Debit enim per omnia fratribus similari, ut misericors fieret. Et qui ad nostras miseras suscipiendas & leniendas nascebatur, æquum erat ut in ipso vitæ mortalis exordio, vagitus & lamenta nostra experiretur. Nam qui per omnia, vel in omnibus (si ignorantiam & culpam excludas) hominibus assimilatus est, sine dubio similem in mundum introitum, & similes vagitus & ploratus accepit, & qui pro nobis iam grandis factus, fatigari & mori voluit, in infantia euolare & flere non erubuit. Hos autem vagitus ploratusque nascentium esse calamitatum futurarum prælagia, falsus est Tertullianus, sic scribens: Mentior, si non statim infans, ut vitam vagitu salutauit, hoc ipsum se testatur sensisse, atque intellexisse, quod natus est, omnes simul ibidem dedicans sensus, & luce visum, & sono auditum, & humore gustum, & aëre odoratum, & terrâ tactum. Ita prima illa vox de primis sensuum vocibus, & de primis intellectuum pulsibus cogitur. Plus est quod de prospectu lacrymabilis vitæ quidam augurẽ in commodorum vocem illam flebilem interpretantur, quod etiam præsciens habenda sit ab ingressu natiuitatis, nedum intelligens. Hæc ille.] Errat quidem ille dum sentit infantes intellectus usu pollere, qui visus robustiorem ætatem, & sensuum nonnullam perfectionem expectat, à quorum ministerio dependet. Sed in hoc verus est, quod patet, vagitus & ploratus infantium, futura vitæ mala, & aduersa portendere. Idque quidam ex Latinis Poëtis agnouit, in hunc modum canens:

Hierony. epist. ad Præsidiũ. Plin. lib. 10. c. 63. Philostr. li. de vita Apollonij.

Genes. 3. 16.

Gen. 35. 17. 1. Reg. 4. 10.

Sapient. 7. 3.

Hebrao. 2. 17.

Tertull. lib. de Anima. c. 19.

Lucret.
lib. 5.

*Tum porro puer, ut sauis proiectus ab undis
Nautica, nudus humi iacet infans, indigus omni
Vitali auxilio, cum primum in luminis oras
Nixibus ex aluo matris natura profundit,
Vagituque locum lugubri complet, ut equum est,
Cui tantum in vita restet transire malorum.*

Duplex ergo instat in ipso ortu nostro futura-
rum calamitatum indicium. Alterum, quod inter
immensos dolores matris, & tristes timores pa-
tris, ex compari discrimine prouenientes, nasci-
mur. Alterum, quod eiulatu & fletu ab ipsa natura
datis, & ab ipsa aëris intemperie, & habitationis no-
uitate exortis, quæ nos aduersa maneat, porten-
dimus.

Contemplare nunc infantem iam natum, & ex
aluo matris effusum, & multa videbis, quæ te pudore
suffundant. Apparet ille nudus, cum alia animalia
vestimentis sibi congruis, nimirum pellibus, induta
nascantur. Hanc suam nuditatem Iob deplorabat.
Nudus, inquit, egressus sum de utero matris meæ, &
nudus reuertar illuc. Hanc Paulus ad memoriam
reducebat: Nihil intulimus in hunc mundum; haud
dubium quod nec auferre quid possumus. Apparet
inermis, cum & bruta armis fulcita in lucem pro-
deant, & ubi robur habeant an in cornibus, an in
unguibus, an in calcibus, an in ore, instinctu naturæ
docta perferant. Vnde iuuenus vix angustias alui
deseruit, & necdum cornibus erumpentibus, capite
astantem adoritur; & pullus equi se ferientem calci-
bus infestat. At homini vagitus pro armis dati
sunt, quos emittens, suam infirmitatem omni pro-
prio tutamine destitutam ostendit. Apparet gressi-
bus & motibus conuenientibus destitutus. Alia
quippe animalia recens nata statim ambulant, &
post paululum subsiliunt, matrem sequuntur, & ne-
cessarium alimentum inquirunt. Homo verò nec
progredi potest, nec cibum quaerere, nec ori manum
ad mouere, sed à matre, vel nutrice, debet à sordibus
ablui; panniculis, ne frigore, aut alia temporis in-
iuria offendatur, inuolui; lac ori ingestum sugere, &
in omnibus adiuuari. Homo in matris utero mul-
tis periculis circumdatus fuit (quare & plurimi prius-
quam ad ortum veniant, ad occasum accedunt,) at
statim ac natus est, magnam turbam periculorum,
dolorum, & infirmitatum experiri incipit. Pericula
ex hostibus, & ex amicis, ac propinquis exoriantur:
ex illis, quia odio prosequuntur; ex istis verò, quia
moderate amare nesciunt. Pericula ex cælo, ex
terra, ex mari, & ex omnibus rebus creatis pro-
deunt, omnia namque sunt nocua nascentibus, &
cælum fulminibus, terra insolitis motibus, & steri-
litate sua, mare tempestatibus sauis, aëri contagiis
ex noxio vapore contractis, & reliqua innumera-
bilibus modis homini aduersantur, in eiusque ne-
cem agmine facto conspirare videntur. Pericula ex
his saepe, quæ ad vitam seruandam accipiuntur,
emergunt. Multi in cibo veneficia, in potu vene-
na, in medicamine mortem ex alicuius malitia sum-
pserunt. Multi ciborum dulcedine victi, & po-
tuum suauitate superati morbos grauissimos con-
traxerunt. Multi dum caute viuunt, & se ab omni
nocumento custodiunt, ex ipsa nimia solitudine
in amentiam inciderunt, & vnde nimis scioli esse
volebant, inde alios ad risum prouocarunt. Dolo-
res verò ex calibus, ex incurtibus, & idibus, ex pla-
gis, ex vulneribus, ex multiplici corporis læsione, &
offium contractione proueniunt, adeo ut nemo sit,
qui non possit dici vitæ dolorum, sciens vulnera, &

Iob. 1. 21.

1. ad Tim.
mot. 6. 7.

A nolcens multiplicem causam meroris. Ipsa cor-
poris structura, & misera coagmentatio multorum
est dolorum origo, dum humorum fluxiones nunc
oculos, nunc pectus, nunc scapulas, aut alias corpo-
ris partes inuadunt, & multiplici cruciatu sustinen-
tem inuoluunt.

Quid nunc de agitudinibus dicam, quæ tot à
medicis agnoscentur, quot sunt dies vnius anni so-
laris, præter eas (& fortè sunt innumerabiles) quas
ab ipsis medicæ artis peritis necesse est ignorari?
Tot sunt iam cognitæ, atque compertæ, ut nulla il-
lucescat dies, in qua homo manifesto pœnæ malo
non torqueatur. Et esset quidem tolerabile si ho-
mo singulis diebus singulis tantum morbis impete-
retur, at id miserrimum & molestissimum est, quod
sæpe eadem die & hora, multis infirmitatibus cru-
ciatur.

B Sed quid refert morbos humani corporis
commemorare, cum tota vita hominis, etiam sani
& robusti, non aliud sit quàm indurpta quadam &
contingens ægotatio? Pulchre id docuit Augusti-
nus. Quis enim, inquit, non ægotat in hac vita?
Quis non languorem longum trahit? Nasci hic in
corpore mortali, incipere ægotare est. Quotidia-
nis medicamentis fulciuntur indigentia nostræ:
quotidiana medicamenta, refectiones indigentia-
rum sunt. Fames nonne te occideret, nisi medica-
mentum apponeret? Sitis non te perimeret, nisi
eam tu bibendo non penitus extingueres, sed dif-
ferres? Reditura est enim siccitas paululum tempera-
ta. Temperamus ergo istis fomentis ætumnam ægri-
tudinis nostræ. Stando lassatus eras, sedendo refice-
ris. Ipsum sedere medicina est lassitudinis. In ipsa
medicina rursus lassaris, diu sedere non poteris.

C Quicquid enim est ubi fatigationi succurrit,
alia fatigatio inchoatur. Hæc ille. Aliud etiam
est huius assidue infirmitatis indicium, nempe fæ-
tor, & pædor ex humano corpore semper erum-
pens; sed hanc infamiam notam non meis, sed In-
nocentij verbis libet explicare. O vilis, inquit, con-
ditionis humanæ indignitas! O indigna vilitatis
humanæ conditio! Herbas & arbores inuelligas;
illæ de se producunt flores, & frondes, & fructus;
& tu de te lendes, & pediculos, & lumbriculos.
Illæ de se fundunt oleum, & vinum, & balsamum;
& tu de te spurum, vrinam, & stercus. Illæ de se
spirant suauitatem odoris. Qualis est arbor, talis est
fructus. Non enim potest arbor mala fructus bo-
nos facere. Quid enim homo secundum for-
mam, nisi quædam arbor inuersa? Cuius radices
sunt crines, truncus est caput cum collo, cuius sti-
pes est pectus cum aluo, rami sunt vlnæ cum tibis;
frondes sunt digiti cum articulis. Hoc est [folium,
quod à vento rapitur,] & stipula, quæ à sole siccat.
Sic ille. Putrida igitur arbor est, quæ tales flores,
frondes, & fructus profert, quæ tam tetrum & oli-
dum liquorem effundit.

D Omnia, quæ hæcenus dicta sunt, ad corpus per-
tinent. sed nunc animam contemplemur, & quid
ipsa sit, & quæ iuncta carni patiat, & totus homo
sustineat, inspiciamus. Creatur illa à Deo, sed in
mortali & corruptibili corpore, quod informat, &
in ipso momento creationis, peccato per originem
traducto fædatur. Primus enim homo in gratia &
amicicia Dei creatus, & iustitia originali ditatus,
quam pro se & posteris vniuersis acceperat, si in ea
permanisset, filios sui similes, gratos scilicet Deo, &
iustitia cumulatam generasset. At peccauit ille, &
gratiam ac iustitiam, sibi & posteris perdidit. Vn-
de illi gratia & iustitia priuati concipiuntur. Hæc
verò priuatio gratiæ, & refectionis debita, illis pec-

Aug. ad
Ps. 101.

Innocent.
lib. 1. c. 7.

Luc. 6.
43.

Iob 13. 21.

catum

catum est, quod licet non voluntate propria, at voluntate parentum; in quibus tamquam in initiis erant, acceptarunt. Nam si procurator, aut civitatis alicuius prepositus negotiis, apud comitia regni vestigal admittat, tota civitas vestigali subicitur: sic prorsus quia primus parens noster a Deo discessit, & tributum peccato pendit, ideo & nos a Deo auersos, peccatis sordidos, & iniquitatis tributo subiectos genuit. Flebat hanc hominis infelicem sortem sanctus Dauid, quando dicebat: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; & in peccatis concepit me mater mea.] Nam hic vnum originale peccatum vocat iniquitates, atque peccata: quod licet vnum sit in quolibet puero, tamen omnium sequentium peccatorum, cunctarumque iniquitatum seminarium existit. Et alio loco ait: Alienari sunt peccatores a vulva, errauerunt ab utero, loquuti sunt falsa.] Ab ipsa, inquam, vulva peccatores nascimur, quia in vulva peccatores concipimur. Ab ipso utero erramus, quia in ipso utero impij & insidi gignimur: falsa loquimur: quoniam si iniquitatem proferimus, cum ipsa fallax sit, falsa loquimur; si vero iustitiam edicimus, falsa etiam loquimur, quia aliud est quod ore profertur, aliud autem quod cordis recessibus occultatur. Ex hac infecta radice o quanta mala saepe pullulare non cessant! Nam, ut scripsit Plutarchus, Si tua ipsius intestina aperueris, varium profectio, & multis refertum vitiis penuriam reperies, thesaurumque, ut Democritus ait, non foris illabentium sed quasi natiuis & indigenis praedictorum fontibus, quos effundit exundans & larga perturbationibus malitia. Senus, & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua.] Inscius, & ignorantia plenus nascitur homo, & vix post multos annos, & multos labores, aliquali rerum notione decoratur. Sensibilia, & rationi, ac virtuti contraria ardentem appetit: intelligibilia, & celestia, & virtuti consona exhorret. Abiecta studia diuitias cumulandi, honores inanes autupandi, & voluptates experiendi, sectatur, & sublimes occupationes Deum contempnendi, & amandi, virtutesque exercendi, perimecit. Inspecito vicis & plateas ciuitatis; percurrito fora; domos maiorum minorumque, & palatia regum aduerito, & si aliqua luce perfundaris, videbis & audies, tot inania, tot futilia, tot inutilia, tot stulta, & hominum ingenio indigna, ut in admirationem rapiaris, & vix aliquid stabile & fixum inuenies. Verè [vniuersa vanitas omnis homo viuens,] quia si sibi relinquatur, non tantum de esse, quod habet, in non esse tendit, sed in omne id, quod inutile ac noxium est, sua volubilitate descendit.

Ex hac autem studiorum vanitate, & rerum labentium immoderata cupiditate; quid sequitur? Id sanè, ut tota vita hominis, angorum, mætorum, & inquietudinum plena sit; & vix omnis eius voluptas vnius momenti est si cum assidua afflictione conferatur. Hoc scio a principio, inquit Iob, ex quo positus est homo super terram, quod laus impiorum breuis sit, & gaudium hypocritæ ad instar puncti.] Quare laus, id est, exultatio & lætitia, impiorum breuis, & gaudium momentaneum vocatur, quod solet per aliquot dies, aut menses perdurare? Non solum profectio quia nulle anni aut oculos Do-

mini tamquam dies hesternæ, quæ præterit, verum etiam, quia si gaudia nostra tristitiis comparentur, non aliter quam guttula vini in magnum aquæ dolium iniecta, calamitatibus penisque merguntur. Scire Seneca miseras vite humanæ considerans, temperatè iudicat esse lugendum, ne fortè nobis lacrymæ ad omnia, quæ occurrunt, flenda deficient. Lacrymis nostris, inquit, ni ratio finem fecerit, fortuna non faciet. Omnes aegedum mortales circumspecte. Larva ubique flendi, & assidua materia. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat. Alium ambitio numquam quæta sollicitat. Alius diuitias, quas optauerat, metuit, & voto laborat suo. Alium sollicitudo, alium labor torquet; alium, semper vestibulum obfidens, turba. Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse. Lacrymæ nobis decurrunt, antequam causæ dolendi. Non vides qualem nobis vitam rerum natura protulerit, quæ primum nascentium hominum flentem esse voluit? Hoc principio edimur, huic omnis sequentium annorum ordo consentit. Sic vitam agimus; idèoque moderatè id fieri debet a nobis, quod saepe faciendum est: & respicientes quantum a tergo rerum tristitium imminet, si non finire lacrymas, at certè reseruare debemus. Nulli parcendum est rei, magis quam huic, cuius tam frequens vsus est. Sic ille.] Omnia igitur doloribus & angoribus plena sunt; diuitis nondum habitis, dolor debetur, quia absentes sunt; habitis, quoniam non sine molesta cura seruantur: amissis, quoniam quæ diligebamus, non sine dolore deseruntur. Honores & dignitates tristitiis & afflictionibus mersa sunt: si presentia, quia nimis occupationibus miseram animam obruant: si absentia, quia mentem superbia distentam, & eius, quod cupiebat, vacuum sine vlla miseratione dissumunt. Quid de voluptatibus dicam, quæ dum non præsto sunt desiderio; & dum præsto sunt, fastidio, & mortibus conscientia discruciant? Custodiatur itaque homo lacrymas suas, & eas non sine mensura profundat, ut habeat vnde suis malis aliqua ratione medeatur. Nam hæc vita hominis tam calamitosa est, ut non alio suauiori remedio quam assidua lacrymatione possit sibi ipsi leuamentum ministrare.

Hinc iam facile intelligitur descriptio hominis ore sancti Iobi prolata: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet. Attende, o homo, tuam originem, ex qua prodisti. Mulier est. Quid mulier? Abyssus imbecillitatis: nam ut summam pusillanimitatem quorundam ostenderet. Ieremias, dixit: Deorum est robur eorum, facti sunt quasi mulieres. Quid mulier? Mare stultitiæ, & insipientiæ: [mulier enim seducta, velut stulta, & amens in praua uocatione fuit.] Quid mulier? Totius malitiæ & iniquitatis inuentrix; quam Zacharias in medio amphoræ sedentem quasi digito ostendens, ait: Hæc est impietas; id est, omnium impietatum, & malorum origo. Attende vitam, qua fruoris. Breuis est. An non breuis, quam anni metantur, menses continent, dies abbreviant, horæ ac momenta decurrant? An non breuis, cuius omnia tranfierunt, tamquam umbra, & tamquam nun-

quidam dies hesternæ, quæ præterit, verum etiam, quia si gaudia nostra tristitiis comparentur, non aliter quam guttula vini in magnum aquæ dolium iniecta, calamitatibus penisque merguntur. Scire Seneca miseras vite humanæ considerans, temperatè iudicat esse lugendum, ne fortè nobis lacrymæ ad omnia, quæ occurrunt, flenda deficient. Lacrymis nostris, inquit, ni ratio finem fecerit, fortuna non faciet. Omnes aegedum mortales circumspecte. Larva ubique flendi, & assidua materia. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat. Alium ambitio numquam quæta sollicitat. Alius diuitias, quas optauerat, metuit, & voto laborat suo. Alium sollicitudo, alium labor torquet; alium, semper vestibulum obfidens, turba. Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse. Lacrymæ nobis decurrunt, antequam causæ dolendi. Non vides qualem nobis vitam rerum natura protulerit, quæ primum nascentium hominum flentem esse voluit? Hoc principio edimur, huic omnis sequentium annorum ordo consentit. Sic vitam agimus; idèoque moderatè id fieri debet a nobis, quod saepe faciendum est: & respicientes quantum a tergo rerum tristitium imminet, si non finire lacrymas, at certè reseruare debemus. Nulli parcendum est rei, magis quam huic, cuius tam frequens vsus est. Sic ille.] Omnia igitur doloribus & angoribus plena sunt; diuitis nondum habitis, dolor debetur, quia absentes sunt; habitis, quoniam non sine molesta cura seruantur: amissis, quoniam quæ diligebamus, non sine dolore deseruntur. Honores & dignitates tristitiis & afflictionibus mersa sunt: si presentia, quia nimis occupationibus miseram animam obruant: si absentia, quia mentem superbia distentam, & eius, quod cupiebat, vacuum sine vlla miseratione dissumunt. Quid de voluptatibus dicam, quæ dum non præsto sunt desiderio; & dum præsto sunt, fastidio, & mortibus conscientia discruciant? Custodiatur itaque homo lacrymas suas, & eas non sine mensura profundat, ut habeat vnde suis malis aliqua ratione medeatur. Nam hæc vita hominis tam calamitosa est, ut non alio suauiori remedio quam assidua lacrymatione possit sibi ipsi leuamentum ministrare.

Hinc iam facile intelligitur descriptio hominis ore sancti Iobi prolata: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet. Attende, o homo, tuam originem, ex qua prodisti. Mulier est. Quid mulier? Abyssus imbecillitatis: nam ut summam pusillanimitatem quorundam ostenderet. Ieremias, dixit: Deorum est robur eorum, facti sunt quasi mulieres. Quid mulier? Mare stultitiæ, & insipientiæ: [mulier enim seducta, velut stulta, & amens in praua uocatione fuit.] Quid mulier? Totius malitiæ & iniquitatis inuentrix; quam Zacharias in medio amphoræ sedentem quasi digito ostendens, ait: Hæc est impietas; id est, omnium impietatum, & malorum origo. Attende vitam, qua fruoris. Breuis est. An non breuis, quam anni metantur, menses continent, dies abbreviant, horæ ac momenta decurrant? An non breuis, cuius omnia tranfierunt, tamquam umbra, & tamquam nun-

quidam dies hesternæ, quæ præterit, verum etiam, quia si gaudia nostra tristitiis comparentur, non aliter quam guttula vini in magnum aquæ dolium iniecta, calamitatibus penisque merguntur. Scire Seneca miseras vite humanæ considerans, temperatè iudicat esse lugendum, ne fortè nobis lacrymæ ad omnia, quæ occurrunt, flenda deficient. Lacrymis nostris, inquit, ni ratio finem fecerit, fortuna non faciet. Omnes aegedum mortales circumspecte. Larva ubique flendi, & assidua materia. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat. Alium ambitio numquam quæta sollicitat. Alius diuitias, quas optauerat, metuit, & voto laborat suo. Alium sollicitudo, alium labor torquet; alium, semper vestibulum obfidens, turba. Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse. Lacrymæ nobis decurrunt, antequam causæ dolendi. Non vides qualem nobis vitam rerum natura protulerit, quæ primum nascentium hominum flentem esse voluit? Hoc principio edimur, huic omnis sequentium annorum ordo consentit. Sic vitam agimus; idèoque moderatè id fieri debet a nobis, quod saepe faciendum est: & respicientes quantum a tergo rerum tristitium imminet, si non finire lacrymas, at certè reseruare debemus. Nulli parcendum est rei, magis quam huic, cuius tam frequens vsus est. Sic ille.] Omnia igitur doloribus & angoribus plena sunt; diuitis nondum habitis, dolor debetur, quia absentes sunt; habitis, quoniam non sine molesta cura seruantur: amissis, quoniam quæ diligebamus, non sine dolore deseruntur. Honores & dignitates tristitiis & afflictionibus mersa sunt: si presentia, quia nimis occupationibus miseram animam obruant: si absentia, quia mentem superbia distentam, & eius, quod cupiebat, vacuum sine vlla miseratione dissumunt. Quid de voluptatibus dicam, quæ dum non præsto sunt desiderio; & dum præsto sunt, fastidio, & mortibus conscientia discruciant? Custodiatur itaque homo lacrymas suas, & eas non sine mensura profundat, ut habeat vnde suis malis aliqua ratione medeatur. Nam hæc vita hominis tam calamitosa est, ut non alio suauiori remedio quam assidua lacrymatione possit sibi ipsi leuamentum ministrare.

cus

mini tamquam dies hesternæ, quæ præterit, verum etiam, quia si gaudia nostra tristitiis comparentur, non aliter quam guttula vini in magnum aquæ dolium iniecta, calamitatibus penisque merguntur. Scire Seneca miseras vite humanæ considerans, temperatè iudicat esse lugendum, ne fortè nobis lacrymæ ad omnia, quæ occurrunt, flenda deficient. Lacrymis nostris, inquit, ni ratio finem fecerit, fortuna non faciet. Omnes aegedum mortales circumspecte. Larva ubique flendi, & assidua materia. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat. Alium ambitio numquam quæta sollicitat. Alius diuitias, quas optauerat, metuit, & voto laborat suo. Alium sollicitudo, alium labor torquet; alium, semper vestibulum obfidens, turba. Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse. Lacrymæ nobis decurrunt, antequam causæ dolendi. Non vides qualem nobis vitam rerum natura protulerit, quæ primum nascentium hominum flentem esse voluit? Hoc principio edimur, huic omnis sequentium annorum ordo consentit. Sic vitam agimus; idèoque moderatè id fieri debet a nobis, quod saepe faciendum est: & respicientes quantum a tergo rerum tristitium imminet, si non finire lacrymas, at certè reseruare debemus. Nulli parcendum est rei, magis quam huic, cuius tam frequens vsus est. Sic ille.] Omnia igitur doloribus & angoribus plena sunt; diuitis nondum habitis, dolor debetur, quia absentes sunt; habitis, quoniam non sine molesta cura seruantur: amissis, quoniam quæ diligebamus, non sine dolore deseruntur. Honores & dignitates tristitiis & afflictionibus mersa sunt: si presentia, quia nimis occupationibus miseram animam obruant: si absentia, quia mentem superbia distentam, & eius, quod cupiebat, vacuum sine vlla miseratione dissumunt. Quid de voluptatibus dicam, quæ dum non præsto sunt desiderio; & dum præsto sunt, fastidio, & mortibus conscientia discruciant? Custodiatur itaque homo lacrymas suas, & eas non sine mensura profundat, ut habeat vnde suis malis aliqua ratione medeatur. Nam hæc vita hominis tam calamitosa est, ut non alio suauiori remedio quam assidua lacrymatione possit sibi ipsi leuamentum ministrare.

Hinc iam facile intelligitur descriptio hominis ore sancti Iobi prolata: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet. Attende, o homo, tuam originem, ex qua prodisti. Mulier est. Quid mulier? Abyssus imbecillitatis: nam ut summam pusillanimitatem quorundam ostenderet. Ieremias, dixit: Deorum est robur eorum, facti sunt quasi mulieres. Quid mulier? Mare stultitiæ, & insipientiæ: [mulier enim seducta, velut stulta, & amens in praua uocatione fuit.] Quid mulier? Totius malitiæ & iniquitatis inuentrix; quam Zacharias in medio amphoræ sedentem quasi digito ostendens, ait: Hæc est impietas; id est, omnium impietatum, & malorum origo. Attende vitam, qua fruoris. Breuis est. An non breuis, quam anni metantur, menses continent, dies abbreviant, horæ ac momenta decurrant? An non breuis, cuius omnia tranfierunt, tamquam umbra, & tamquam nun-

quidam dies hesternæ, quæ præterit, verum etiam, quia si gaudia nostra tristitiis comparentur, non aliter quam guttula vini in magnum aquæ dolium iniecta, calamitatibus penisque merguntur. Scire Seneca miseras vite humanæ considerans, temperatè iudicat esse lugendum, ne fortè nobis lacrymæ ad omnia, quæ occurrunt, flenda deficient. Lacrymis nostris, inquit, ni ratio finem fecerit, fortuna non faciet. Omnes aegedum mortales circumspecte. Larva ubique flendi, & assidua materia. Alium ad quotidianum opus laboriosa egestas vocat. Alium ambitio numquam quæta sollicitat. Alius diuitias, quas optauerat, metuit, & voto laborat suo. Alium sollicitudo, alium labor torquet; alium, semper vestibulum obfidens, turba. Hic habere se dolet liberos, hic perdidisse. Lacrymæ nobis decurrunt, antequam causæ dolendi. Non vides qualem nobis vitam rerum natura protulerit, quæ primum nascentium hominum flentem esse voluit? Hoc principio edimur, huic omnis sequentium annorum ordo consentit. Sic vitam agimus; idèoque moderatè id fieri debet a nobis, quod saepe faciendum est: & respicientes quantum a tergo rerum tristitium imminet, si non finire lacrymas, at certè reseruare debemus. Nulli parcendum est rei, magis quam huic, cuius tam frequens vsus est. Sic ille.] Omnia igitur doloribus & angoribus plena sunt; diuitis nondum habitis, dolor debetur, quia absentes sunt; habitis, quoniam non sine molesta cura seruantur: amissis, quoniam quæ diligebamus, non sine dolore deseruntur. Honores & dignitates tristitiis & afflictionibus mersa sunt: si presentia, quia nimis occupationibus miseram animam obruant: si absentia, quia mentem superbia distentam, & eius, quod cupiebat, vacuum sine vlla miseratione dissumunt. Quid de voluptatibus dicam, quæ dum non præsto sunt desiderio; & dum præsto sunt, fastidio, & mortibus conscientia discruciant? Custodiatur itaque homo lacrymas suas, & eas non sine mensura profundat, ut habeat vnde suis malis aliqua ratione medeatur. Nam hæc vita hominis tam calamitosa est, ut non alio suauiori remedio quam assidua lacrymatione possit sibi ipsi leuamentum ministrare.

Hinc iam facile intelligitur descriptio hominis ore sancti Iobi prolata: Homo natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet. Attende, o homo, tuam originem, ex qua prodisti. Mulier est. Quid mulier? Abyssus imbecillitatis: nam ut summam pusillanimitatem quorundam ostenderet. Ieremias, dixit: Deorum est robur eorum, facti sunt quasi mulieres. Quid mulier? Mare stultitiæ, & insipientiæ: [mulier enim seducta, velut stulta, & amens in praua uocatione fuit.] Quid mulier? Totius malitiæ & iniquitatis inuentrix; quam Zacharias in medio amphoræ sedentem quasi digito ostendens, ait: Hæc est impietas; id est, omnium impietatum, & malorum origo. Attende vitam, qua fruoris. Breuis est. An non breuis, quam anni metantur, menses continent, dies abbreviant, horæ ac momenta decurrant? An non breuis, cuius omnia tranfierunt, tamquam umbra, & tamquam nun-

cus

Seneca l. de consol. ad Polyb. cap. 23.

Genes. 8. 21.

Iob. 14. 1.

Ier. 51. 30.

1. Tim. 2. 14.

Zach. 5. 8.

Sapient. 5. 9. 10. 11. 11.

Psal. 50. 7.

Psal. 57. 6.

Plutar.

Genes. 8. 21.

Psal. 38. 6.

Iob. 29. 4. 5.

cuius percurrentes, & tamquam naui, quæ pertransit fluctuantem aquam: cuius, cum præterierit, non est vestigium inuenire: neque semitam carinæ illius in fluctibus: aut tamquam auis, quæ transuolat in aëre, cuius nullum inuenitur argumentum itineris, sed tantum sonitus alarum verberans leuem ventum, & scindens per vim itineris aërem: commotis alijs transuolauit, & post hoc nullum signum inuenitur itineris illius: aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum, diuisus aër continuè in se reclusus est, vt ignoretur transitus illius?] An non tandem breuis, quæ finem habet, quo appropinquante omnes elapsi anni aspiciuntur, ac si nunquam fuissent? Attende in hac vita breui quàm longis ac multiplicibus miseris afficeris. Miseriæ à corpore profluunt, miseris ex intimo mentis insurgunt; miseris à loco, à tempore, à propinquis, ab amicis, ab extraneis, ab inimicis, & ab omnibus rebus creatis proueniunt. Omnia nos pungunt, vniuersa dilacerant, & nihil est tam charum, quod aut absentia, aut infortunis suis, aut timore amissionis non vulneret. Optimè Bernardus hunc eundem locum interpretans, sic ait: Quàm verum verbum hoc sit, non nos verba docuere, sed verbera. Homo (inquit) natus de muliere:] nihil abiecius: & ne fortè ex ipsa sibi voluptate corporeorum sensuum, quam de sensibilibus hauriat, blandiatur; in ipso statim introitu de exitu quoque terribiliter admonetur, cum dicitur; [breui viuens tempore.] At ne spatiolum illud, quod inter ingressum & egressum relinquitur, sibi liberum putet, [repletur, ait, multis miseris.] Multis & multiplicibus (inquam) miseris corporis, miseris cordis, miseris cum dormit, miseris dum vigilat, miseris quaqua verum se vertat.] Hæc ille.

At aliquid est in homine, quod non ad miseriam, sed ad felicitàtem videtur pertinere. Illud autem est corporis robur, carnis pulchritudo, adolescentiæ decor, sensuum oblectatio, diuitiarum possessio, sapientiæ splendor, honorum gloria, & si quid aliud est, cuius amor nos in hac vita teneat, cuius obtentio delectet. Sed hoc, quicquid illud sit, simul cum homine quasi flos egreditur, & conteritur. Quid fragilius flore? Quid magis labile, ac momentaneum, qui statim ac erumpit, flaccescit, ac deflorescit, & cadit, etiamsi nec aër decutiat, nec forceps excidar, nec manus decerpat? Flores apparuerunt in terra nostra, ait sponsa, tempus putationis aduenit,] quia è vestigio, ac egrediuntur; carpendi sunt, ne si aliqua intercedat mora, marcescant. Talia sunt omnia, quæ in vita hominis reperiuntur gloriosa, & splendida. Nunc lucent apud alios, & aliquantulum perstrepunt, & post modicum etanescunt. Sed hanc hominis gloriam non cuique flori, sed flori fœni Iacobus Apostolus similem fecit. Quoniam diues, inquit, sicut flos fœni transibit.] In quo hominis fragilitatem adhuc magis expressam inuenio: Omnis enim flos fragilis est, sed flos fœni, sicut & ipsum fœnum, fragilissimus est, & vilissimus, qui cum genitore suo ad pabulum brutorum assumitur. Est igitur gloria hominis sicut flos fœni, quia in momento pertransit, & quandiu durat, debet haberi contemptui. Hancque

vilis gloriæ sensibilis, quam homo tam ardentè amare consuevit, scriptura sæpissime fœni appellatione describit. Omnis caro fœnum, ait Isaias, & omnis gloria eius quasi flos agri.] Et Dauid: Homo sicut fœnum dies eius, tamquam flos agri sic efflorescit.] Ac rursus Ieremias: Et cadet morticinum hominum quasi sterco super faciem regionis, & quasi fœnum post tergum metentis.] Quare homo flos? Quia citò pertransit. Quare fœnum? Quia omnis decor eius apud veros sapientiæ cultores vilescit. Quare flos fœni? Quoniam ac si esset valis bestiarum fœca, aut natura pugnante, aut opibus abeuntibus, aut hostibus insurgentibus, euanescit. Viret enim, inquit sapienter Ambrosius, gloria hominis in carne quasi fœnum, & quæ putatur esse sublimis. exigua quasi herba est, præmatura vt flos, caduca quasi fœnum: germinat vitæ viriditatem in specie, non in fructus soliditatem, hilarioris vitæ quasi flos prætendens iuconditatem, breuiori spatio occasura super herba fœni, quod prius quàm euellatur, arefcit. Quæ enim firmitudo in carne, quæ salubritas potest esse diuturna? Hodie videas adolescentem validum, pubescentis ætatis virtute florentem, grata specie, suauis colore: craftina die tibi facie & ore mutatus occurrit: & qui pridie tibi lautissimus de decore formæ visus est Gratia; altero die miserandus apparet ægritudinis alicuius infirmitate resolutus. Plerosque aut labor frangit, aut inopia macerat, aut cruditas vexat, aut vina corrumpunt, aut senectus debilitat, aut euiratos deliciæ reddunt, luxuria decolorat. Nonne verum est, quia aruit fœnum, & flos decidit? Alius ab auis atausque nobilis, & maiorum honestatus infans, prospiciæ veteris clarus insignibus, amicis abundans, stipatus clientibus, & vtrumque latus tectus, secum producens maximam ac redncem familiam, repente aliqua accidentis periculi mole turbatus destituitur ab omnibus, à sodalibus derelinquitur, impugnatur à proximis. Ecce verum est, quia sicut fœnum vita hominis priusquam euellatur, arefcit. Et etiam, qui dudum vbertate affluens copiarum, libertatis fama per ora volitans singulorum, clarus honoribus, præminens potestatibus, tribunali bus celsus, folio sublimis, beatus populis æstimatus, dum præconum clamore deducitur; subita rerum conuersione in eum carcerem rapitur, quò alios ipse detruserat, & inter reos suos imminenti pœnæ deslet ærumnam. Quanta pridie caterua plaudentium, & inuidiosa fauentis populi frequens domum pompa deduxit, & nox vna gloriosa illum splendorem deductionis aboleuit, ac repentinus lateris dolor, effusus gaudijs luctuosam grauis successiõnem mœroris admiscuit? Huiusmodi est igitur gloria hominis, vt flos fœni. Qui etiam deferretur, nihil operibus adiungit, in qua nullus fructus acquiritur, & cum amittitur, euanescit, omnem scenam hominis, & quam desuper obumbrat, repente destituens, & quam intus animabat. Hactenus Ambrosius.] O ergo egregiam hominis gloriam, ob quam tam difficilia & molesta sustinet, quam tantis sollicitudinibus, & periculis corporis, & animæ discriminiibus mercatur, cuius hæc est miseranda

Isaia 40
6.Ps. 102.
15.

Ier. 9. 22.

Ambrosius 3.
Hexam.
67.Bern. ser.
in feria
4. hebdo.
sancta.
Iob. 1. 4. 2.Canti. 2.
12.Iacob. 1.
10.

condi

conditio, quod sicut flos, & fœnum, simul atque incipit vivere, incipit interire.

Sed quid est, [Et fugit velut umbra, & numquam in eodem statu permanet? nisi quod hæc gloria caduca hominis fallax est, & quod maior, eò instabilior. Umbra fallax est, quæ oculis insipientium aliquid esse videtur, cum nihil omnino sit, nisi maioris lucis absentia. Hanc nec oculus videt, quia non umbram, sed modicam lucem videt; non auris audit; non odoratus percipit; non gustus capit; non manus apprehendit. Sic est homo, & omnis gloria eius, quæ nullam soliditatem, nullam stabilitatem habet, sed semper de vno in aliud se mouet, & tandem in mortem, & sempiternam obliuionem decidit. Idque sonant illa verba Chrysoctomi:

Quid efferis animo, cum sis homo, cognatus terræ, eiusdem substantiæ cum cinere, tum natura, tum animo, tum actionum delectu? Hodie diues, cras pauper: hodie sanus, cras ægrotus: hodie gaudes, cras doles: hodie iuuenis, cras senex. Num quid in rebus humanis consistit, ac non potius annuum præterfluentium cursum imitantur omnia, simulatque apparuerunt citius nos quam umbra relinquunt? Quid igitur cristas erigis homo, fumus, & vanitas? [Homo enim vanitati similis factus est, veluti fumus dies eius.] Exaruit gramen, & flos decidit. Hæc dico, non ut substantiam deiciam, sed ut arrogantiam refrænem.] Sed miserabilis est aliud, quod umbræ nomine denotatur; nimirum, quod dum maior est homo, aut ætate, aut dignitate, aut honoris altitudine, eo est interitui propinquior. Crescunt umbræ ad vesperam, & longiores ac productiores fiunt, non metuas illas inhians infantule, quia umbræ sunt, & per noctis præsentiam occumbent. Crescit honor, augetur dignitas, splendor mundanæ prouehitur, iride hæc, nili velis, ô homo, infantium more deludi, quia umbræ maiores sunt, & eo ipso quod maiores, in ictu oculi consumuntur. [Dies mei, inquit Dauid, sicut umbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui.] Idem & tu dicito de vita tua, & de vita cuiusque, etiam si princeps sit potentissimus, quia ut umbra nimium protracta, declinat, & ad nihilum properat, & ut vile fœnum, & flos agri, non aliud quam celerem casum expectat. Est igitur homo caro, est spiritus ignarus, & cæcus, est compositum quoddam ex corpore, & animo innumeris miseris, & calamitatibus, & ignorantibus, & peccatis subiectum; est flos, & fœnum, est umbra; in quo, si quæ se habet, consideremus, omnia instabilia, omnia fallacia, omnia misera, & tumultuosa reperiemus. Exeat itaque ex se, & transeat in Deum, illique tota mente cohareat, ut ex propinquitate ad illum, qui est, & qui Beatus est, honorem acquirat.

Quid erit Homo.

CAPVT VII.

ONTEMPLATI sumus initium, & progressum hominis; initium vile, progressum miserabilem; nunc eius finem, si

A fortè præfata detrimenta resarciat, inquiramus. Solut enim contingere, ut abiecta & tristitia principia sublimes & lati fines emendent, & ut status adueniens prioris conditionis calamitates aboleat. & sequens felicitas acerbitatem præteritorum casuum amabilem reddat. Ioseph castissimus à carcere ad imperium elatus, & à paupertate ad diuitias, ad amplam domum, ad nobile coniugium, & ad turbam seruulorum, à quibus obsequium accipiebat, euectus, natum sibi filium Manassem vocauit, & lætæ obliuionis ei nomen imposuit, dicens: Obluisci me fecit Deus omnium laborum meorum, & domus patris mei.] An & nos post pædorem huius mundialis carceris aliquem exitum lætitiæ plenum expectamus, quo tantæ miseræ soluantur, & tot tantæque tristitiæ vastentur? O exitum terribilem, ô finem horroris plenum, quem natura mortalitatis expectat! Hic finis non est alius quam formidabilis mors, qua omnia nostra læta & tristitia finem aspiciunt. Sed priusquam quid in morte erimus, aperiamus, totius nostræ vitæ, ac eorum omnium, quæ dicta sunt, sapiens Philosophus quasi coronidem faciat, & ea in breuem summam, quod aptius teneantur, colligat. Sic ille ait: In regnum fortunæ, & quidem durum atque iniuctum, peruenimus, illius arbitrio digna atque indigna passuri: corporibus nostris impotenter, contumeliosè, crudeliter abutetur: alios ignibus peruret; alios nudos mari iactabit, & luctatos cum fluctibus, ne in arenam quidem aut litus exploder, sed in alicuius ventrem imense belluæ detrudet. Alios morborum variis generibus emaceratos diu inter vitam mortemque detinebit, ut varia, & libidinosa, mancipiorumque suorum negligens domina, & pœnis, & muneribus errabit. Quid opus est partes dehere? Tota vita flebilis est. Vegebunt noua incommoda, priusquam veteribus satisfeceris.] His miseris & calamitatibus circumsepti, hiique periculis expositi, si non præmatura morte succindamur, omnes vitæ nostræ ætates decurrimus. Infantia tota in nutrimentis corporis agitatur, & in solidanda carne consumitur. Pueritia ludis, & subsaltationibus, & moribus præter omnem modum, & ordinem delectatur. Adolescentia (si non gratia Dei præueniente, & carnem frænante, dometur) cogitationibus impuris decipitur, & luxuriæ desideris sordescit. Iuuentus immensas sollicitudines, honores, & dignitates assequendi sustinet, & nimios labores rem familiarem augendi, & liberos ac familiam gubernandi volens aut nolens suscipit. Haic ætati, quæ vitales etiam annos complectitur, insidiatur senectus referta tristitiis, plena doloribus, & miris afflictionibus, amaritudinibusque subiecta. Tunc oculi caligant, aures grauius audiunt, sensus reliqui immoderatiis suis obiectis affecti languescunt. Tunc capilli fluunt, facies in pallorem mutatur, dentes & robore & numero minuuntur, cutis arefcit, halitus insuauiter olet, pectus suffocatur, tussis cachinnat, genua tremunt, pedes tument, & tristem animam hæc turba malorum grauius premit. Verè cum homines sibi optant senectutem, non aliud optant, inquit Augustinus, nisi longâ infirmitatem. Nam si quis ad senectutem processerit, ut ait Innocentius, statim cor eius affligitur, & caput concutitur, languet spiritus, & fœret anhelitus, facies rugatur,

Gen. 41. 51.

Seneca lib. de consolat. ad Marcia. c. 10.

Aug. lib. de catechiz. an. rudibus. Innocent. lib. 1. c. 9.